

NOVA SAMOUPRAVA

Izhaja vsakega 15. v mesecu.
Naročnina do konca leta 1928
20 Din.
Številka poštno-čkovnega urada
Ljubljana 12.592.

Glasilo gospodarstva, prosvete in politike.

Uredništvo in upravnništvo.
Kočevje št. 18. - Telefon št. 5
Oglasi: mali beseda 2 Din, sicer
po dogovoru.
V uredniškem delu vrstica 10 Din

Vsebina: Ob zgodovinskem razdobju. — Zgodovinski dokument. — Nova vlada. — Vladarjev programatični nagovor na ministre. — Veliki knez Nikolaj Nikolajevič. — Tedenske vesti. — Pridobnina za leto 1929. — Smešnice. — Inserati.

Ob zgodovinskem razdobju.

Dobri genij našega naroda, trud in znoj naših prednikov ter pametno vodena predin medvojnja politika kraljevine Srbije, podprta z brezmejno hrabrostjo srbskega vojaka in neizčrpljivo požrtvovalnostjo srbskega seljaka pod dalekovidnim vodstvom narodne dinastije Karadjordjevičev, so ob obalah sinje Adrije ustvarili velikosti predvojnje Italije odgovarjajočo **narodno slovensko državo**, kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, segajočo od osrčja Alp pa globoko doli v Podonavje in Balkan, tja do predvrat vročega Egejskega ali Belega morja. V skladu z vsemi merodajnimi svetovnimi faktorji se je ustvarila ta država na ozemlju, ki tvori prehod iz Zapadne Evrope na Vzhod, in ki naj bi bila trden steber civilizacije, kulture in miru.

Srbi, Hrvati in Slovenci smo tereni z ustanovitvijo lastne države prevzeli tako nasproti zunanjemu svetu kot nasproti človeštvu njegovemu napredku gotove neizpodbojne **moralne obveze in dolžnosti**. Enako pa tudi na znotraj: ta država je **plod tisočletnih generacij** in njih naporov za ustanovitev lastne državnosti na tem v zgodovini od različnih osvajačev tako osporovanem ozemlju ter tvori njena ustanovitve naravni **razvojni zaključek teh naporov**. Za to državo imamo torej da se **zahvalimo svojim prednikom**, dolgujemo jo pa tudi svojim naslednikom ter je ta generacija, ki je sedaj na upravi te države, **le en člen v nepregledni narodni verigi prednikov in predstoječih naslednjih generacij** ter torej sedanji rod nima pravice, da bi lahkomišljeno zapravljal to, kar je pridobitev in last tisočletnih generacij na teh tleh.

In vendar se je to zgodilo. Predstavniki naroda, ki so bili zaeno z narodno kraljevo hišo poklicani, da vodijo usodo države in naroda, so **popolnoma odpovedali**. Nešteto krat smo baš na tem mestu, zlasti pa tudi v lanskim zadnjim številki, žigosali nemarnost in neodgovorno početje takozvanih narodnih poslancev, katerih večina je, mesto da bi složno delala za blagor celotnega ljudstva in države, lahkomišljeno razsipala državno in narodno imetje, občevala v parlamentu javno med seboj v manirah, proti katerim so one konjskih hlapcev visoko salonske, zanemarjala svoje dolžnosti do države in ljudstva ter gledala le na to, da si za bodoče volitve na račun države zagotovi zopet kroglice ter tako na račun občnosti igra visokega gospoda, kateremu so javni interesi le plašč za molzno kravo. Cela naša javnost, zlasti pa gospodarski in finančni krogi, so uvideli, da tako ne more več dolgo iti; evropska javnost je že skoro resno pričakovala razpada in razsula naše države, tako da smo tudi mi v zadnji številki, delajoč malo bilanco ob desetletnici ujedinjenja, ki je naraven fakt, konstatirali, da »v politični naši areni **manjka moza**, ki bi umel ubrati faktično obstoječe skupne strune Srbov, Hrvatov in Slovencev ter jih z večjo roko združiti v prijeten akord, v **plodovito zajednico**«.

Veseli nas, da zamoremo danes konstatirati, da se je ta **zgodovinski mož**, ki je presekala žalostno preteklost dela ljudskih zastopnikov in z **energično gesto odprl nov list v zgodovini Jugoslovanov**, našel. Ze umirajoči Stepan Radić ga je naznačil z besedami: »**Preostaja nam le še narod in kralj**.« Isto so konstatirali, videč kako nesposobno je strankarsko zastopstvo in kako je škodljivo za državo in narod na zunan in znotraj, vsi jugoslovanski patriotje. In ko to strankarsko zastopstvo, ki ga je vsled neumestnega volilnega zakona **narod moral izbrati tako**, kot so ga postavili in diktirali voditelji strank, pri zadnji krizi vlade vsled večnih medsebojnih preprirov ni bilo niti sposobno, da predlaga kralju kandidate za novo vlado izmed sebe, se je nujno moralo uresničiti geslo: »**Kralj in narod**.« N. V. Kralj Aleksander, ki je v balkanski in svetovni vojni pretrpel vse peripetije te svetovne drame in ki je bistveno pripomogel k stvoritvi naše narodne države, se je s **posebnim oklicem obrnil na narod**, razložil položaj ter odredil ono, kar je bilo v interesu ohranitve države in miru **neobhodno potrebno**. Predvsem je imenoval novo vlado brez sodelovanja needinih strank, razpusil skupščino in poslal gospode poslance domov na vršitev svojih privatnih poslov, dvignil ustavo ter s tem pripravil teren, »da se v čim najkrajšem času doseže ustvarjenje onih ustanov, one državne uprave in one državne ureditve, ki bo najbolj odgovarjala splošnim narodnim potrebam in državnim interesom.«

Vsa naša javnost je ne samo z zadovoljstvom, ampak **naravnost z navdušenjem sprejeta** ta nadvse potrebno in zdravo kraljevo odločbo, vštetiši Zagreb in Hrvate.

Videč **cel narod kot enega moža** na strani kralja, ki je s to svojo odločbo odlično pogodil javno mišljenje, so jeli hvaliti ta ukrep tudi oni maloštevilni ducati politikastrov, ki so iz dosedanje neurejenosti v javnem in upravnem življenju države vlekli največjo korist, ki so si to izkoriščanje izbrali takorekoč za svoj poklic.

Tudi vsa inozemska, zlasti pa nam naklonjena javnost je pozdravila enodušno ta korak, občudujoč naravnost hrabrost, odločnost in dalekovidnost našega kralja. Tej enodušnosti se ni mogla odtegniti takoj **niti italijanska javnost** iz česar sledi, da je bila s tem ukrepom presenečena. Šele zadnje dni prihaja italijanska žurnalistika do sape in do starih svojih metod nasproti nam, kar pa vsakakor svedoči, da ta ukrep ni bil slab.

Nova vlada, postavljena na pravoslavni Sveti večer, z gen. Živkovičem in Nikolo Uzunovičem na čelu, je vlada **reda, miru in sprave**. Predvsem pa **čiščenja v svrhu**, da se iz državnega aparata napravi **cenen in plodovit upravni organizem**, ki bo vsem državljanom brez razlike na razpolago.

In v tem cilju želimo tudi mi novi vladi **najlepšega uspeha!**

**Razširjajte
,NOVO SAMOUPRAVO'**

Zgodovinski dokument:

Manifest Nj. Veličanstva kralja.

**MOJEMU DRAGEMU NARODU!
VSEM SRBOM, HRVATOM IN
SLOVENCEM!**

Najvišji narodni in državni interesi ter njihova bodočnost mi nalagajo, da se kot vladar in sin te zemlje obračam neposredno na narod in da mu odkrito in iskreno povem ono, kar mi v sedanjem trenutku nalaga moja vest in moja ljubezen do domovine.

Prišel je čas

**KO MED NARODOM IN KRALJEM NE
MORE IN NE SME BITI VEČ POSREDOVALCA.**

Tekom tolikih predstavnih naporov in tolike potrpežljivosti, ki sem jo pokazal v izvrševanju svojih visokih dolžnosti, je moja duša trgal obupni klic naših narodnih množic, delavskih in rodoljubnih, toda tudi izmučenih, ki so, vodene po svojem naravnem in zdravem razsodku, že davno videle, da se ne more več iti po potu, po katerem se je dosedaj šlo.

Moja pričakovanja kakor tudi pričakovanja naroda, da bo razvoj našega notranje-političnega življenja prinesel ureditev in konsolidacijo razmer v državi, se niso izpolnila. Parlamentarno delo in vse naše politično življenje dobiva vedno bolj negativno obeležje. Od tega imata narod in država za sedaj samo škodo. Vse koristne ustanove v naši državi, njihov napredek in razvoj celokupnega našega narodnega življenja so s tem prišle v nevarnost. Od takega nezdravega političnega stanja v državi ne trpi samo notranje življenje in napredek, temveč tudi ureditev in razvoj zunanjih odnošajev naše države kakor tudi okrepitev našega ugleda in kredita v inozemstvu.

Parlamentarizem, ki je kot politično sredstvo po tradicijah Mojega nepozabnega očeta ostal tudi Moj ideal, so začele zaslepljene politične strasti zlorabljali v taki meri, da je postal zapreka za vsako plodonosno delo v državi. Žalostni razdori in dogodki v Narodni skupščini, so omajali v narodu vero v koristnost te ustanove. Sporazumi pa tudi najbolj običajni odnošaji med strankami in osebami, so postali absolutno nemogoči. Namesto, da bi parlamentarizem razvijal in krpil duh narodnega in državnega edinstva, pričanja — tak, kakršen je — dovajati do duševnega razsula in narodnega razedinjevanja. Sveta moja dolžnost je, da z vsemi sredstvi čuvam državno in narodno edinstvo in jaz sem odločen, da to dolžnost izpolnim brez kolebanja do konca.

Čuvati narodno edinstvo in državno celoto, to je najvišji cilj Moje vladavine, a to mora biti tudi najvišji zakon za mene in za vsakogar. To mi nalaga Moja odgovornost pred narodom in zgodovino; to mi nalaga ljubezen do domovine in pieteta napram neštevilnim dragocenim žrtvam, ki so padle za ta ideal. Iskati zdravilo proti temu zlu z dose-

danjimi parlamentarnimi izpremembami vlade ali pa z novimi zakonodajnimi volitvami, bi pomenilo izgubljati dragoceni čas z brezuspešnimi poskusi, zaradi katerih smo že izgubili nekoliko zadnjih let.

Iskati moramo nove metode dela ter pripravljati nova pota.

Prepričan sem, da bodo v tem resnem trenutku vsi Srbi, Hrvati in Slovenci razumeli to iskreno besedo svojega kralja in da bodo oni Moji najvernejši pomočniki pri Mojih bodočih naporih, ki imajo zgolj en cilj, da se v najkrajšem času doseže ustvaritev onih ustanov, one državne uprave in one državne ureditve, ki bo najbolj odgovarjala splošnim narodnim potrebam in državnim interesom.

Zaradi tega sem odločil in odločujem:

Ustava Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev od 28. junija 1921 se razveljavi. Vsi državni zakoni ostanejo v veljavi, dokler se po potrebi z Mojim ukazom ne ukinejo. Na isti način se bodo v bodoče ustvarjali tudi novi zakoni. Narodna skupščina, izvoljena 11. sept. 1927, se razpušča.

S tem, da sporočim to svojo odločitev Svojemu narodu, naročam vsem oblastvom v državi, da po njej postopajo, a vsem in vsakomur zapovedujem, da se ji pokoravajo.

V Beogradu, dne 6. jan. 1929.

ALEKSANDER s. r.

Nova vlada.

Belgrad, 14. jan. (Tel. Slov.) Z odhodom našega zunanjega ministra dr. Voja Marinkovića se je danes izvršila spopolnitev vlade. Za zastopnika zunanjega ministra je imenovan dr. Kosta Kumanudi, ki je obenem poštni minister. Obenem je obdržal tudi mesto komisarja belgrajske občine. Za trgovskega ministra je imenovan dr. Mažuranić, odvetnik iz Zagreba, ki izhaja iz stare plemenitaške rodovine, ki je imela že svoječasno iz svoje srede bane, in velik vpliv v zagrebških umetniških krogih, v Akademiji znanosti itd. Za zastopnika ministra za agrarno reformo je imenovan minister za kmetijstvo dr. Oton Frangeš.

Nova vlada je sestavljena tako-le:

Predsednik ministrskega sveta in minister za notranje zadeve: general Pera Živković.

Podpredsednik ministrskega sveta: Nikola Uzunović, bivši predsednik vlade.

Minister za promet: dr. Anton Korošec.

Minister za zunanje zadeve: dr. Voja Marinković.

Minister za vojno in mornarico: general Stevan Hadžić.

Minister za vere: dr. Tugomir Alaupović.

Minister za ljudsko zdravstvo: dr. Uroš Krulj.

Minister za socialno politiko: dr. Mate Drinković.

Minister za trgovino: dr. Želimir Mažuranić.

Minister za pravosodje: dr. Milan Srškić.

Minister za prosveto: Božidar Maksimović.

Minister za finance: dr. Stanko Švrljuga.

Minister za kmetijstvo in zastopnik ministra za agrarno reformo: dr. Oton Frangeš.

Minister za javna dela: Stevan Savković.

Minister za pošte in zastopnik ministra za zun. zadeve: dr. Kosta Kumanudi.

Minister za gozdarstvo in rudarstvo: Lazar Radivojević.

Vladarjev programatični nagovor na ministre.

Beograd, 6. januarja. Kralj je po imenovanju nove vlade nagovoril novoimenovane ministre takole:

»Gospodje ministri!

Navzlic vsemu mojemu prizadevanju, da se najde rešitev, ki bi omogočala složno delovanje za okrepitev države in za splošno dobrobit naroda, se je pri poslednjih posvetih pokazalo, da je taka rešitev v sedanjih političnih razmerah izključena.

Zato sem sklenil — kar sem že objavil narodu s svojim manifestom — da izprememim upravni sistem, odstranim težave in poiščem leka za nevolje v državi in v narodnem življenju.

S to namero sem Vas poklical za svoje sotrudnike v pričakovanju, da boste pravilno razumeli tako težino naloge, kakor tudi pomen mojega zaupanja.

Na začetku Vašega dela želim na Vas naložiti nekoliko besedi, ki naj Vam prožijo direktive za vse Vaše posle.

Kot edino meni odgovorni ministri predstavljate sedaj, vsak v svojem resoru, največjo državno avtoriteto.

To avtoriteto oblasti morate tako Vi kakor Vaši podrejeni visoko čuvati ter stremeti za tem, da bo pri vsaki priliki spoštovana.

To boste dosegli na ta način, ako se boste strogo držali državnih zakonov, prepovedujoč vsako njihovo izigravanje kakor tudi njihove malenkostne kršitve. Vi in vsi Vaši podrejeni organi se morate ravnati pri vseh svojih ukrepih kakor v vsem svojem delovanju le po službenih interesih in po interesih države.

Na ta način bo doseženo popolno zaupanje naroda napram organom oblasti in bosta zavlada občutek in prepričanje, da se v naši državi vlada s polno zakonitostjo, pravičnostjo in absolutno enakostjo.

Vsak uradnik, ki postopa pravilno, naj ima občutek sigurnosti in naj ve, da bodo uživali Vašo popolno zaščito, ako vdano, vestno ekspeditivno in pošteno izpolnjuje svoje dolžnosti.

V pričakovanju, da boste čuvali edinstvo naroda in negovali slogo, enakost in ravnopravnost vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, da boste ne glede na obstoječe težkoče, ki jih prinaša s seboj dosedanji upravni sistem, pričeli z intenzivnim delom in razvili najširšo aktivnost na vseh poljih državne uprave, zlasti pa, da boste s takojšnjimi, brzimi in primernimi ukrepi popravili državno administracijo, Vas gospodje ministri, pozivam, da me z vsemi razpoložljivimi močmi in z vestnim izpolnjevanjem svojih dolžnosti podpirate pri tem velikem delu za dobrobit in napredek naše kraljevine in za boljšo bodočnost našega naroda, vedno imajoč pred očmi, da je služba narodu največji zakon.

ALEKSANDER m. p.

V zvezi z gornjimi ukrepi so se dvignile vse občinske in oblastne samouprave v zemlji, razpuščajo se vse plemenske in verske stranke, a zakon o zaščiti države se je postril ter pridejo krivci pred posebno sodišče, ki bo sodilo v Beogradu za vso državo.

Enako so se dvignili nekateri člani tiskovnega zakona ter spremenili zakoni o državnem svetu in državnem računovodstvu odnosno glavni kontroli.

Do nadaljnjih ukrepov vodijo dosedanji organi samoupravna telesa.

Obenem je izšel ukaz o kraljevski oblasti, ki je edina v državi in vrhovni oblasti.

Vsa zborovanja so do nadaljnjega v celi državi prepovedana.

Veliki knez Nikolaj Nikolajevič.

Generalisimusa ogromne carske ruske vojske, glave ruske carske dinastije in ruske emigracije, markantne osebnosti in velikega vojskovodje in slavofila, velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča ni več med živimi. Umrli je na vnetju pljuč v svoji vili Tanaro pri Nici na pravoslavni Božič, potem ko se je v pristrčni poslanici, nekaki politični oporoki poslovil od svojih dragih in zvestih ruske emigracije.

Tudi ako bi veliki knez Nikolaj Nikolajevič ne bil pripadnik najmogočnejše dinastije sveta, bi bil po svojih izrednih sposobnostih srca in duha igral vodilno vlogo. In ako bi bil on mesto njegovega sicer srčno-dobrega, toda po volji slabotnega Nikolaja II. sedel na prestolu Romanovih, bi se bila brez dvoma ne samo zgodovina in usoda Rusije, ampak tudi zgodovina in usoda vsega

sveta nekoliko drugače zvrtila. Tudi naša jugoslovenska.

Veliki knez Nikolaj Nikolajevič je bil rojen l. 1856. Ze kot 20 letni poročnik se je odlikoval v rusko-balkanski vojski pod generalom Skobelewem, zlasti pri obleganju Plevne in v Šipka pasu. Bil je vojak od pete do glave, vendar pa ne enostranski, ter je bil zlasti tudi odličen družabnik, ter vsled tega enako priljubljen in visoko čislán pri vojaki kot v ruskih družabnih krogih. Zlasti pa je priprosti ruski narod, ruski mužik, držal veliko na velikega kneza, ki je že po svoji ogromni postavi — nad 2 m — spominjal na Petra Velikega. Enako tudi po inteligenci in odločnosti.

Ta priljubljenost mu je pribavila ljubo-sumnost prve žene v Rusiji, ruske carice. Bala se je popularnosti velikega kneza. Začele so se intrige proti njemu in znana je scena, kako je veliki knez, ko je to doznal, šel pred carja, ga vprašal kaj in kako in ko je ta povsíl oči, udaril pred carjem s pestjo ob mizo ter mu povedal par krepkih. Car ga je nato postavil, za generalisima ruske vojske, da jo reorganizira. Se predno je bilo to veliko delo dokončano, ki ga je pa ovirala neverjetno globoko razpredena nemška spionaža, je izbruhnila svetovna vojna. Veliki knez je kot generalisimus ruskih armad zavzel Galicijo, vdrl čez Karpate na Ogrsko in čez nemško mejo v smeri na Poznanj ter je ogrožal že vse tri prestolice Budapest, Dunaj in Berlin, ko je moral, da razbremeni Francijo, začeti predčasno ofenzivo na Pruskem, ki je rešila sicer Pariz, toda zdobila dve ruski armadi proti Hindenburgu v Mazurskih jezerih z generalom Samsunovim na čelu, ki se je iz obupa ustrelil. To je imelo za posledico umik ostalih ruskih armad na zapadu v svrhu vzpostavitve enakomerne fronte proti Nemčiji, dočim je Petrograd velikega kneza oviral, da bi bil iz Karpatov marširal v Budapešto in Dunaj in s tem velikim zamahom in pohodom v južno Nemčijo na eni, ter na Balkan na drugi strani že v l. 1914 vojno končal. V koliko so bili na teh ovirah udleženi Angleži, ki so se bali zmagovite Rusije radi Balkana in Dardanel, bo naloga zgodovine, da še odkrije. Dvorskim krogom se je jeseni 1915, po Gorlicah, posrečilo, da je bil prestavljen veliki knez na turško fronto, kjer je zavzel Eri van, Trapezunt itd. ter tolkel Turke po notah, dokler ni nenadoma, kot je v nekem memorandumu na carja predvideval že veliki knez, ki je za prepričitev predlagal agrarno reformo, izbruhnila revolucija, ki je odpihnila carja in njegovo rodbino kot slaboten listič papirja. Veliki knez Nikolaj Nikolajevič, videč veliko opasnost na frontah, a revolucijo v zaledju, se je kot dober patriot in kot mož čistih rok in velike avtoritete stavlil novi vladi na razpolago, kar je bila takrat edina možnost rešitve Rusije. Toda predsednik vlade knez Lvov, predstavitelj ruske družbe, ki je zvrгла carja s prestola v najkritičnejšem času, ne da bi si bila na jasnem, koga naj postavi na njegovo mesto, je odgovoril velikemu knezu, da ruski narod ne potrebuje nobenega Romanova več...

Ruska aristokracija in buržuazija je plačala to lahkomišljenost v tako kritičnih trenutkih z vsem, kar je imela: s premoženjem, socialnim položajem in potoki krvi ter izgubo domovine.

Veliki knez Nikolaj Nikolajevič se je nato naselil na Krimu, ob izbruhu boljševiške revolucije pa je odpotoval v Francijo, kateri je v najnevarnejšem položaju svetovne vojne izkazal neocenljivo zgodovinsko pomoč, ki je pomenila preobrat cele svetovne vojne, ker je omogočila Francozom zmago ob Marni...

Ruska emigracija je uvidela težko pogreško, ki jo je zakrivila prva njena vlada nad velikim knezom. Zbrala se je vsa okrog njega kot svojega očeta in voditelja in ni dvoma, da če bi prišlo med tem do preobrata v Rusiji, da bi bil veliki knez Nikolaj Nikolajevič prvi car ruske demokracije.

Toda usoda je hotela drugače in zatisnil je predčasno svoje trudne oči ter dokončal plemeniti tok svojega življenja eden naj-

večjih in najplemenitejših sinov, kar jih je rodila matjuška Rusija in Slovanstvo sploh...

Ne samo kot Slovanom ampak tudi kot Jugoslovanom, katerim je bil veliki knez Nikolaj Nikolajevič nad vse naklonjen, se orosuje ob grobu tega velikega moža tudi nam oko... Naj mu bo bratska francoska zemlja v Antibesu lahka! In naj se čimpreje povrne v svojo ljubljeno matjuško Rusijo!

S.

Tedenske vesti.

Umrl je v Kočevju lekarnar gospod Leopold Michal, hišni posestnik, rodom Čeh. Bil je plemenit človek in vsled tega povsod priljubljen. Zapušča vdovo. Naj mu bo zemlja lahka, ugledni vdovi pa tudi naše sožalje.

Kolo jugoslov. sester v Kočevju ima v nedeljo dne 20. januarja ob 2. uri popoldne v Državni realni gimnaziji svoj redni občni zbor. Kolo je obdarilo za zadnjo božičnico 110 revnih otrok z obleko, obutvijo in perilom. Poleg članskih prispevkov so v ta namen prispevali zlasti kočevski trgovci, zasebniki in drugi. Tako n. pr. Gozdni urad Auersperg po gospej ing. Albini Stiglicovi Din 1000.—, Mestna občina Kočevje Din 400.—. Ako kje, je baš v industrijsko razvitem Kočevju z revno okolico tako humanitarno obče dobrotvorno društvo nad vse na mestu.

Nemško nacionalna večina mestne občine Kočevje je občinsko gospodarstvo mestne občine temeljito zadolžila. Ne samo, da je porabila vse razpoložljive prihranke, ki jih je izročil in zapustil stari župan Dr. Sajovic in ki so, všteti zadnje četrtletno doklado znašali več stotisoč Din, ampak je po lastnih navedbah, razvidnih iz proračuna, gospodarila tako, da je Din 150.000.— več izdala, kot pa je prejela na prihrankih, vseh dokladah in nakladah 1928 ter drugih dohodkih. Sedaj je predložila proračun z okroglo en milijon Din izdatkov za leto 1929 ter za najetje okroglo dveh milijonov Din posojila. Dočim je Dr. Sajovic kot župan shajal s proračunom po Din 470.000.— letno, čimer je vse plačal, vsako leto nekaj novega v mestu naredil in še prihranil denar, zahteva ta nemško-nacionalna večina kar tri milijone Din za leto 1929! In pri tej obremenitvi hočejo, da se dela na industrializaciji mesta, da dobi prebivalstvo mesta in okraja kruha. Kdo bo šel s svojim podjetjem v kraj, kjer nalaga občina in cestni odbor na stotine in stotine procentov doklad, ko gre lahko drugam, kjer so take doklade minimalne. Da je Dr. Sajovic privabil v mesto novo tekstilno industrijo, da so nadalje zrastle pod njegovim županovanjem velike lesne industrije, kjer imajo vsi kruh, je bilo mogoče le vsled tega, ker je držal doklade le na res potrebni meri, to je 30 do 50%, ne pa 200 in 300%, kot jih nalagajo Bauernpartajlovci svojim lastnim someščanom. In kar je najbolj značilno: ta večina nima pokazati niti bilke napredka. Nasprotno, kot se čuje, dela na tem, da bi gotova mestna podjetja z občino vred šla v konkurz, kar bo seveda največja reklama za privabitev industrije in ugled mesta in okraja kočevskega, predvsem Kočevjarjev samih.

Vzpričo tega položaja je prišel splošen dvig občinskih uprav za mesto Kočevje direktno kot rešitev. Da se obvarujejo javni interesi, bo seveda treba še nujnih in temeljnih konkretnih ukrepov.

Premoženjsko upravo mesta Kočevje vabi več interesentov, da objavi, ali ima naložen svoj milijon Din prihrankov v pupilarno varnih denarnih zavodih ali ne.

Interesantna odločba Velikega župana. Kot znano je Mestna hranilnica kočevska leta 1922/23 naložila v Merkantilni banki kočevski 3 milijone Din, ki so narasli z obrestmi in obrestmi od obresti ter nekaterimi drugimi dobropisi na več nego dvakratno višino. Mestna Hranilnica Kočevska je storila to, ker je Merkantilna uživala absoluten kredit in pa ker je rajši videla, da je denar v okraju na razpolago, kjer naj množi kapital in blagostanje kot pa da bi bil izven okraja. Ko je Mestna hranilnica rabila denar, odnosno se ji je zdela zaupana vsota že dovolj vi-

soka, se ni več zadovoljevala z dobropisi, kot so med denarnimi zavodi običajni, ampak je zahtevala denar. Tedaj se je naskoro izkazalo, da Merkantilna ne more več Mestni hranilnici vrniti, ker je zaupala ves ta denar in še mnogo več le eni sami tvrdki, ki je pa prišla sama v plačilne težkoče, ker se je preveč imobilizirala, dasi je drugače razpolagala z ogromno imovino, s katero bi ob pametnem gospodarstvu in nadzorstvu lahko krila vse upnike in še bi ji ostalo lepo premoženje, predvsem pa bi bila ohranjena ogromna podjetja te tvrdke, ki so današala revnemu okraju kočevskemu stalno in jako lepe zaslužke. Že dejstvo, da so v Merkantilni sedeli kot upravni in in nadzorni svetniki ugledni in petični možje iz Kočevja in Ribnice ter zlasti tudi nemški kočevski meščani, in da so ti tako težke milijone zaupali le eni tvrdki, svedoči kako neomejeno je bilo zaupanje v to tvrdko. Mestna Hranilnica Kočevska seveda ni mogla misliti, da so gospodje v Merkantilni Banki dali več nego še enkrat tako vsoto kot jo je ona imela naloženo v Merkantilni, le eni tvrdki, ampak je z ozirom na ugled in gospodarsko izkušnost upravnih in nadzornih svetnikov Merkantilne banke bila prepričana, da nalagajo ti denar razdeljeno in tako, da se ga tudi lahko brez truda izterja. No, ker pa to očitno ni bil slučaj, je vlagatelj Mestne Hranilnice seveda začelo zanimati, kdo jim jamči za vloge za slučaj, ako bi pri Merkantilni odnosno pri dotični tvrdki ne prišlo do pokritja. Ona skupina v mestu Kočevje, ki ima interes na tem, da glede vlaganja denarja štedljivcev nima konkurence in torej nima interesa na obstoju Mestne Hranilnice Kočevske, je bila mišljenja, da nihče ne garantira, zlasti tudi Mestna občina ne, dasi je ona ta zavod ustanovila. Tozadevne zakonite določbe hranilničnega zakona iz leta 1845 ter njene statute je tolmačila v tem smislu, dasi je zavod po zakonu pupilarno varen. Negirala je celo jamstvo Mestne premoženjske uprave, ki je z dovoljenjem nadzorne oblasti do 15 milijonov dinarjev vključeno v ta namen na njenih nepremičninah. Tej poskušani dvomljivosti v precej otipljive namene je napravil konec Veliki župan ljubljanski z odlokom z dne 26. decembra 1928 šte. 4016, s katerim je odločil kot upravna oblast, da Mestna občina jamči za vloge Mestne hranilnice kočevske z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Ta odločba je v skladu tudi z dosedanja prakso upravnih oblasti in lastnostjo edinega pupilarno varnega zavoda v srezu kot je Mestna Hranilnica Kočevska. Ta odločba je vsekakor principijelnega pomena in važna za vse občine, ki so ustanovile Mestne Hranilnice na podlagi zakona iz leta 1845 ter je s tem zaupanje v zavod vrnjeno. Vlagatelji so lahko pomirjeni, ker je denar varen. Velikemu županu in za njim stoječim faktorjem smo pa za tako javnost pomirjajočo odločbo lahko hvaležni.

Neki očitno v nemško-nacionalni službi stoječi »Kronjurist« z odločbo Velikega župana ljubljanskega, da občina jamči za vloge Mestne Hranilnice, ni zadovoljen. Po javnih lokalih in po ulicah pa tudi drugod, kjer ga kdo hoče poslušati, razlaga, da to ni pravilno, da mora o tem odločiti sodišče in da je najbolje, če Mestna Hranilnica napove konkurz. Mi bi od človeka, ki je v državni službi, predvsem pričakovali, da bo varoval avtoriteto in odločbe državnih oblasti, vsaj formelno, ako že drugače noče, ne pa da proti tej odločbi pošilja ljudi v odvetniške pisarne v Novo mesto in na višje deželno sodišče v Ljubljano na intervencije, kar brez ozira na zmedo tudi ni zastoj in gre sigurno na stroške Mestne hranilnice. Nadalje smo skromnega prepričanja, da nam vlada ne pošilja v Kočevje državnih uradnikov za to, da delajo morda tu zmede in uganjajo politiko, ampak zato, da opravljajo vestno in v skladu z državnimi interesi svojo službo. Kdor misli drugače, lahko kvitira, saj so vrata vedno odprta. V ostalem so pa nekateri zgararji, ki so od danes do jutri v Kočevju, nam narodnim kočevskim Slovencem, ki branimo tu ob italijanski meji istočasno z narodnimi tudi državne interese, napravili že dovolj

škode, ki jo ne bodo nikdar popravili, pa če tisoč let žive. Lahko je podirati in s trudom zgrajeno rušiti, potem pa pobrati svoje kovčke in izginiti. Mera je polna! »Svetovanje« tega »Kronjurista« je že v toliko rodilo sad, da je Mestni občinski odbor kočevski v svoji seji dne 15. januarja t. l. jamstvo Mestne občine za hranilnične vloge odklonil in votiral v svrhu sanacije dva milijona proti povračilu, to pa v pričakovanju, da bo dala tudi država kaj. To pa ne more biti sanacija; ker votirani zneski se lahko izplačajo, s čimur pa ne bo pomagano. Važno je tudi, komu bi se ta denar izplačal. Šele jamstvo občine za more roditi zaupanje, to je nove vloge in nedvig starih in s tem redno funkcioniranje zavoda. Teda bi se morali zavedati vsi, ki jim je za javni blagor, ne pa za osebnosti in hujskanje, zlasti pa državni uradniki in še akademično izobraženj povrh.

Primerjanje vlog pri Mestni Hranilnici in pri nemško-nacionalni rajfajzovki v Kočevju svedoči, da se je slednja zredila le iz vlog Mestne Hranilnice. Denar je šel naravnost iz enega zavoda v drugega. »Gottscheer Zeitung« torej ni zastoj nad dve leti hujskala proti Mestni Hranilnici. Odločilno besedo v Mestni hranilnici pa imajo sedaj duševni očetje nemške rajfajzovke. Če je to v skladu z interesi Mestne Hranilnice, prepuščamo v odločitev kompetentnim faktorjem.

Proklamacija N. V. kralja Aleksandra I. od 6. januarja 1929 je po celi Sloveniji, zlasti pa tudi v kočevskem srezu in mestu Kočevju, našla ogromen odmev in soglasno odobravanje prebivalstva. Jasno je bilo že davno, da naši strankarji za plodovito in ustvarjajočo državno delo kot ga zahtevajo življenjski interesi mlade države, niso sposobni. Gospodje poslanci in njih voditelji so vsako stvar presojali predvsem iz vidika, koliko kroglic jim bo to vrglo pri bodočih volitvah. Torej predvsem delo in boj za lasten stolček, in ne za državne interese. S tem svojim početjem so dokumentirali tako državniško in politično nesposobnost, da smo bili z našim lažiparlamentarizmom, ki je bil v jedru le diktatura strankarskih voditeljev, blamirani pred celim svetom. Interesantno je, da energični korak našega kralja, ki naj postavi vodstvo državnih poslov in ustavo na druga tla, odobrujejo tudi strankarski vodilni politiki. V to so seveda takorekoč primorani, ker se je pri tem koraku izkazalo, da za našim kraljem stoji cel narod kot en mož. In narod je za ta odločilni možati korak kralju nad vse hvaležen. To opaža tudi inozemstvo, ki je vsled zgodovinskih dogodkov posvetilo Jugoslaviji največjo pozornost, pa je zamoglo konstatirati le dejstvo, da je odletelo le gnilo in nesposobno in da je ljudstvo izrazilo enodušno odobravanje za ta zdravilni korak v našem javnem življenju.

Pridobnina za I. 1929.

Davčna uprava za mesto Ljubljana objavlja sledeči poziv za vložitev davčnih prijav glede dohodka od podjetij, obratov in samostojnih poklicev za priredbo pridobnine za leto 1929.

Vsa podjetja, obrati (trgovinsko industrijski in obrtni) odnosno vse osebe, ki se bavijo s samostalnim poklicem in vse osebe, ki so zavezane pridobnini, morajo tekom meseca februarja 1929 vložiti pri pristojni davčni upravi prijavo o dohodku, ki so ga dosegle od teh poslov leta 1928.

Prijavo je posebej vložiti za vsaki objekt (obrt) kakor tudi za vsako vrsto posla n. pr. če ima trgovec N. N. centralo in filijalko, mora vložiti prijavo za centralo in posebej pa še prijavo za filijalko. Če trgovec z mešanim blagom toči v istem obratu tudi pijače, mora vložiti posebno prijavo za trgovino z mešanim blagom in posebno prijavo pa še za točenje pijač. Če se krojač n. pr. hkrati bavi tudi s prodajo izgotovljenih oblek, mora vložiti prijavo za dohodek iz krojaškega obrta in posebej še za dohodek iz prodaje izgotovljenih oblek.

Rudarska podjetja, ki so podvržena temu davku, morajo vložiti prijavo za vsak rudnik in posebej za vsak samostojni pomožni rov. Prijavo morajo vložiti tudi one osebe, ki so po čl. 46 zakona o neposrednih davkih z dne 8. februarja 1928, Uradni list št. 26/75 oproščene plačevanju tega davka (mala hišna obrt, obrati težkih invalidov itd.). Obrazec davčne prijave se dobi pri podpisani davčni upravi (računovodstveni-blagajniški oddelek) in pri mestnem magistratu v Ljubljani za ceno, ki je označena na tiskovini.

Prijave izpolni in vložiti:

1. lastnik obrata ali podjetja odnosno oseba, na katere račun se obrat vodi,
2. v primeru zakupa — zakupnik,
3. za nedoletne — njihovi roditelji, varuhi;
4. za mase, njihovi zastopniki.

Prijavo lahko vložiti tudi druga oseba, če se izkaže s specialnim ali generalnim pooblastilom davčnega zavezanca.

Prijava naj se izpolni v vseh razpredelkih po vrsti, kakor slede v obrazcu, kar najbolj jasno in detajlirano. Ker je predmet obdajbe enoletni čist dohodek, ki se je dosegel v preteklem poslovnem letu, se priporoča davčnim zavezancem, da ta dohodek v svojo lastno korist točno prijavijo, ker se samo na ta način izognejo kazenskim posledicam netočnega prijavljanja. Enoletnim dohodkom se smatra kosmati dohodek po odbitku izdatkov, ki so potrebni za vršitev podjetja, obrti ali poklica. Izdatki, ki niso v zvezi z obratom, marveč služijo za vzdrževanje davčnega zavezanca, njegove obitelji ali drugih oseb, se ne smejo odbiti od kosmatega dohodka.

V interesu davčnih zavezancev samih je, da prilože prijavi potrebne dokaze, posebno začetni in končni inventar, odnosno račun bilance in račun zgube in dobička, korespondenco in slično, če vodijo trgovske knjige, potem potrdila državnih in samoupravnih oblasti, bank itd., s katerimi zamorejo verjetno dokazati točnost prijavljenih podatkov.

Obrtniki naj se v prijavi izjavijo, če se hkrati bavijo s prodajo gotovega, nabavljene blaga, če obratujejo s stroji na pogon in koliko pomočnikov zaposlujejo v obratu.

Podjetniki, ki delajo na akord, morajo tudi to navesti v prijavi.

Prijava se mora oddati osebno ali po pošti oni občini ali davčni upravi, na katerem teritoriju se obrat nahaja. Kdor ne vložiti davčne prijave v roku, ki je določen s tem pozivom (t. j. v času od 1. februarja 1929 do vstetega 28. februarja 1929), plača kot kaznen 3 odstotke od odmerjenega osnovnega davka in ako prijave ne vložiti niti na pismeni poziv v nadaljnjem roku 8 dni, pa 10 odstotkov osnovnega davka.

Če se v davčni prijavi navedejo neresnične izjave z namenom, da bi se izognilo davku ali če se zataji objekt ali vir dohodka, zadenejo davčnega zavezanca posledice iz člena 142 zakona o neposrednih davkih. Če davčni zavezanec ne zna pisati ali ne zna prijave izpolniti, poda lahko davčno prijavo na zapisnik pri pristojni občini ali davčni upravi.

Vložitelju prijave se potrdi prejem prijave.

Razširjajte naš list!

Smešnice.

V šoli.

Učitelj: V kateri bitki je bil ubit Alexander Veliki?

— Mislim, da v zadnji, gospod učitelj.

V muzeju.

Paznik: Kaj vam pride na misel pljuvati po stenah?

— Oprostite, tu stoji črno na belem, da je pljuvati po tleh prepovedano.

Pri izpitu.

— Recimo, da upate podedovati po stricu lepo premoženje. Kaj bi storili v takem primeru, gospod kandidat?

— Dolgove bi delal, gospod profesor.

Njena želja.

— Greh ima v sebi toliko privlačnega, — je dejala neka dama svoji prijateljici, — da bi dala vse na svetu, da bi bil moj mož vsaj teden dni moj ljubček.

Prijatelj otrok.

— Imaš rad otroke?

— Ne vseh.

— Katere pa?

— Tiste, ki kriče.

— Zakaj?

— Zato, ker jih vedno odneso ven.

Napoleonov izrek.

Napoleon I. je dejal nekoč, da so kralji in varani zakonski možje vedno zadnji, ki spoznajo, da so smešni.

Slikar: Povejte mi svojo sodbo o moji sliki!

Kritik: Ona je brez vsake vrednosti!

Slikar: Vem, da je vaša sodba brez vrednosti, slišal bi jo pa le rad!

Izdajatelj in urednik: Ferdo Jonke, Kočevje. Tiskarna »Slovenija« v Ljubljani, Wolfova ul. 1. Predstavnik za tiskarno: Alb. Kolman v Ljubljani.

Posojila

na menice in posestva, kulantno in hitro. Pod »Solidnost« na upravo lista.

Posestvo

v Kočevski Reki, pol grunta, zrel les za posek, zidana hiša, gospodarska poslopja, lepi gozdovi, 42 parcel, solastninski delež na agrarni skupnosti

se proda.

Vprašati pri upravi lista.

DIJAŠKI DOM Kočevje.

Največji srednješolski tovrstni internat Jugoslavije.

Sprejema le dijake, ki so vpisani na Državni realni gimnaziji v Kočevju.

Pod vodstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Celoletna kompletna oskrbnina Din 6750.—.

Lastna ekonomija, — Lastni vrtovi. — Igrišča. — Sport. — Radio. — Strogo razdeljen čas za zabavo in učenje.

Zahtevajte brezplačen prospekt. ★ Telefon št. 12.

Zobni atelje

BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrčke PETER PETSCHÉ

izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!

5% Mestna hranilnica v Kočevju

Uradni prostori so v Gradu Trg Kralja Petra Osvoboditelja.

Uradni dnevi vsak dan od 8. do 11. ure dopoldne in ob sejnih od 8. do 12. ure dopoldne.

Stanje vlog dne 31. dec. 1927:
Din 17,171.669:18

Obrestna mera za hranilne vloge (brez odbitka rentnega davka 5%.

Obrestna mera za hipoteke 8%.

Obrestna mera za menice 12%.